

Komisario Palmun erehdys

Mysteriet Rygseck / Le Mystère Rygseck

Suomi 1960. **Tuotanto:** Oy Suomen Filmiteollisuus/T. J. Särkkä. **Ohjaus:** Matti Kassila. **Käsikirjoitus:** Matti Kassila Mika Waltarin romaanista (1940). **Kuvaus:** Olavi Tuomi. **Leikkaus:** Elmer Lahti. **Lavastus:** Aarre Koivisto. **Musiikki:** Osmo Lindeman. **Äänitys:** Pentti Hämäläinen. **Näyttelijät:** Joel Rinne (Komisario Palmu), Elina Pohjanpää (Irma Vanne), Matti Ranin (Toivo, Palmun apulainen), Leo Riuttu (kirjailija K. V. Laihonen), Leo Jokela (etsivä Kokki), Elina Salo (Airi

Rykämö), Matti Oravisto (insinööri Erik Vaara), Pentti Siimes (Aimo Rykämö), Saara Ranin (Amalia Rygseck), Leevi Kuuranne (Batler, hovimestari Veijonen), Jussi Jurkka (Bruno Rygseck), Arvo Lehesmaa (Gunnar Rygseck), Aino Mantsas (Alli Rygseck), Risto Mäkelä (poliisipäällikkö Hagert), Toivo Mäkelä (baari-pianisti), Pentti Irjala (tohtori Dahlberg), Irja Rannikko (keittäjä), Arttu Suuntala (hiiliauton kuljettaja), Anton Soini (mies kadulla) – 109 min.

Mika Waltarin ensimmäinen Komisario Palmu -romaanin ilmestyi vuonna 1939. Teos *Kuka murhasi rouva Skroofin?* voitti silloisen Pohjoismaisen salapoliisiromaanikilpailun. Seuraavana vuonna julkaistiin *Komisario Palmun erehdys*, jonka filmaus oikeudet Suomen Filmiteollisuus pian osti. Aiheeseen tarpeeksi kiinnostunutta ohjaajaa ei vain tahtonut löytyä. Pitkähkön suostuttelun jälkeen sai maisteri T. J. Särkkä Matti Kassilan tarttumaan työhön syksyllä 1959.

Tapansa mukaan teki ohjaaja itse elokuvakäsikirjoituksen. Koska Waltarin aihe ei Kassilan mielestä ollut vahva rikostarina, painotti hän erityisesti komediallista sävyä ja henkilöitä. Pääosaan ohjaaja alunperin kaavaili Aku Korhosta. Korhonen ei kuitenkaan enää sairaudeltaan kyennyt filmauksiin. Niinpä Kassila päätyi Joel Rinteeseen, ajateltu pykniikkomainen komisario muuttui autoritaariseksi poliisimieheksi. Palmun itsevaltaisuus sai myös parodisen luonteen, sillä Kassilalla oli hahmolleen kaksi esikuvaa: J. K. Paasikivi ja T. J. Särkkä.

Komisario Palmun lisäksi katsojia hauskuttavat häntä avustavat etsivät (Matti Ranin ja Leo Jokela). Heidän komiikkansa ei missään vaiheessa irtaudu kokonaisuudesta, vaan he toimivat ikään kuin tapahtumien ja vuorosanojen ilmekuorona, kommentoijina. Tuntuu siltä, että kerrankin Suomessa uskallettiin luottaa tavallista hillitympään elokuvakomiikkaan. Leo Jokelan uran kohokohtiin kuuluneen hänen lauluesityksensä Kämpin kabinetissa.

Matti Kassila säilytti *Komisario Palmun erehdyksessä* romaanin tapahtuma-ajan, 1930-luvun. Waltarin huvitteleva ote ihmiskuviiin ja ympäristöön siirtyi lähes sellaisenaan filmille. Kamera kiertää Helsingin keskustassa ja piirtää karikatyyrimäistä kuvaa englantilaisittain sävytetystä yläluokasta. Rikoksen uhri jää vain jonkinlaiseksi pois pyyhittäväksi tahraksi waltarimaisen kauniissa ja dynaamisessa kaupungissa. Rikoksen nähdään yksilöllisenä, ei yhteiskunnallisena tekona.

Monet hyvät näyttelijäsuoritukset ja tiivis käsikirjoitus tekevät *Komisario Palmun erehdyksestä* nimenomaan sujuvan elokuvan. Se on suomalaisittain melkoinen saavutus.

– Vesa Ville Mattila (Matti Kassilan haastattelun mukaan)